

Sygn. akt I ACa 767/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Ducki
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Robert Jurga
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Ł. K. (1)

przeciwko Gminie J.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 15 lipca 2013 r. sygn. akt I C 52/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od pozwanej Gminy J. na rzecz powoda Ł. K. (1) kwotę 22 708 zł (dwadzieścia dwa tysiące siedemset osiem złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Zbigniew Ducki SSA Robert Jurga

Sygn. akt : I ACa 767/ 15

UZASADNIENIE

Powód Ł. K. (1) , w pozwie skierowanym przeciwko gminie J., domagał się zasądzenia na jego rzecz od strony pozwanej kwoty 238 145 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lipca 2012 roku .

Wniósł również o obciążenie pozwanej kosztami postępowania.

W toku sporu zmienił żądanie pozwu w ten sposób , iż domagał się należności odsetkowej od 6 sierpnia 2012r , a w odniesieniu do niej za okres od 1 lipca do 5 sierpnia 2012r cofnął powództwo.

Motywuując zgłoszone żądanie wskazał, że dochodzone roszczenie wynika z umowy cesji wierzytelności , zawartej pomiędzy nim a W. F. (1) w dniu 10 kwietnia 2012 roku, na mocy której cedentka przeniosła na jego rzecz przysługującą jej względem gminy wierzytelność o zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane, wykonane w ramach realizacji inwestycji pn. „Poprawa dostępności usług ochrony zdrowia poprzez budowę infrastruktury w J. – dalszy etap budowy Ośrodka (...)”.

Argumentował, iż umowa została wysłana do strony pozwanej w dniu 11 kwietnia 2012 roku listem poleconym, zatem od tego czasu gmina posiadała informację o zmianie osoby wierzyciela.

Ponieważ po wystawieniu faktury końcowej przez F. , w związku z zakończeniem prac gmina nie dokonała płatności , zwrócił się on z żądaniem zapłaty pismem z dnia 26 lipca 2012 roku.

Odmawiając jej pozwana twierdziła, iż o umowie cesji dowiedziała się dopiero po wezwaniu o zapłatę. Nie była przy tym uprawniona do jej dokonania , albowiem przed wezwaniem, komornik dokonał zajęcia wierzytelności przysługującej W. F. (1) z faktury końcowej.

Gmina J. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, oraz obciążenie przeciwnika procesowego kosztami procesu.

Przyznała, iż W. F. (1) była głównym wykonawcą inwestycji pn. „Poprawa dostępności usług ochrony zdrowia poprzez budowę infrastruktury w J. – dalszy etap budowy Ośrodka (...)”, Ł. K. (1) był zaś jednym z podwykonawców, którego wynagrodzenie z tego tytułu zostało w całości wypłacone.

Zaprzeczyła, aby doręczona jej została umowa cesji, zawarta 10 kwietnia 2012r , podnosząc , iż o zmianie wierzyciela na jej podstawie dowiedziała się dopiero z wezwania do zapłaty, tj. po dniu 26 lipca 2012 roku.

Wcześniej wpłynął wniosek komornika o dokonaniu zajęcia wierzytelności z tytułu wynagrodzenia dla W. F. (1) z tytułu wykonanych robót. Stąd świadczenie na rzecz Ł. K. nie mogło zostać wypłacone, albowiem nie nabył on skutecznie swojej wierzytelności , w oparciu o powoływaną przez siebie podstawę.

Zdaniem strony pozwanej w związku z dokonanym zajęciem komorniczym gmina nie była zobligowana do zapłaty jakiegokolwiek świadczenia na rzecz powoda.

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2015r , Sąd Okręgowy w Nowym Sączu :

- zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 238 145 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 6 sierpnia 2012r [pkt I] ,

- w pozostałym zakresie umorzył postępowanie [pkt II],

- zasądził od gminy J. na rzecz Ł. K. (1) kwotę 19125 złotych , tytułem kosztów procesu [pkt III sentencji wyroku]

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

Ł. K. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Zakład Usług (...)-K. (...)(...)Ł. K. (1).

W. F. (1) prowadziła do jesieni 2012 roku działalność gospodarczą pod firmą Usługi Budowlane (...). Pełnomocnikiem w sprawach związanych z działalnością, był jej mąż S. F.

Powód w ramach współpracy z nią wykonywał, jako podwykonawca, różne roboty na jej zlecenie.

Nie wszystkie prace wykonywane w ramach wcześniej, w ten sposób zawieranych umów, były wzajemnie rozliczone i wobec tego powód był, racji zaległości w zapłatach uzgodnionych wynagrodzeń, jej wierzycielem.

W dniu 2 czerwca 2011 roku W. F. (1) zawarła z gminą J. umowę nr (...).1.19.2011 na realizację zamówienia publicznego pn. „Poprawa dostępności usług ochrony zdrowia poprzez budowę infrastruktury w J. – dalszy etap budowy Ośrodka (...)”.

Termin realizacji inwestycji został oznaczony na dzień 31 maja 2012 roku. Wartość inwestycji została ustalona na kwotę 2 197 110,83 złotych netto (2 792 446,32 złotych brutto). Na podstawie aneksu do umowy z dnia 2 kwietnia 2012 roku wynagrodzenie wykonawcy zostało ustalone na kwotę 2 129 516,37 złotych netto (2 619 305,14 złotych brutto).

Inspektorem nadzoru, w odniesieniu do tej inwestycji ze strony zamawiającej, był pracownik urzędu M. Ł..

Strony postanowiły, że rozliczenia za realizację umowy będą następowały fakturami przejściowymi oraz fakturą końcową wystawioną po odbiorze pełnego zakresu prac.

Zapłata należności wykonawcy miała następować w terminie 30 dni, licząc od dnia dostarczenia zamawiającej faktury wraz z dokumentami rozliczeniowymi.

Wykonawca był uprawniony powierzyć wykonywanie prac podwykonawcom za uprzednim zgłoszeniem inwestorowi.

Celem wypłaty wynagrodzenia, był zobligowany do przedłożenia wraz z fakturą wspólnego oświadczenia z podwykonawcą określającego sposób podziału wynagrodzenia z tej faktury wynikającego.

W razie sporu pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą co do roszczeń tego ostatniego i braku zgody co do podziału wynagrodzenia wynikającego z faktury, zamawiający zobligowany był wstrzymać wypłatę wynagrodzenia do czasu uzyskania porozumienia albo prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy przez sąd.

Wynagrodzenie dla W. F. (1) miało wpływać na wskazany rachunek bankowy w (...) Bank (...) SA Oddział N. na podstawie zawartej umowy cesji wierzytelności jako zabezpieczenie udzielonego jej kredytu.

W dniu 30 sierpnia 2011 roku do urzędu gminy w J. wpłynęło zajęcie komornicze komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla K.D. U. (1) z dnia 26 sierpnia 2011 roku do sygn. akt KM 2448/11, obejmujące wierzytelność wykonawcy z tytułu wynagrodzenia za roboty, określone umową z dnia 2 czerwca 2011r, w związku z jej długiem wobec A. S., na podstawie zabezpieczenia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 1 sierpnia 2011 roku w sprawie IX GNc 594/11, na kwotę główną 246 235 złotych.

Mimo zajęcia pozwana wypłacała W. F. (1) wynagrodzenie wynikłe z przedstawianych faktur przejściowych, za roboty budowlane 22 grudnia 2011 roku 50 000 złotych - zapłata faktury nr (...) listopada 2011 roku 250 000 złotych - za fakturę nr (...) sierpnia 2011 roku 123 000 złotych - za fakturę nr (...)

Powód wykonywał w ramach inwestycji, której dotyczyła umowa z 2 czerwca 2011r, jako podwykonawca W. F., roboty z zakresu centralnego ogrzewania oraz wodno - kanalizacyjne.

Jego wynagrodzenie z tego tytułu zostało w całości zaspokojone.

Generalnie, świadczenia z tytułu wynagrodzeń dla podwykonawców, realizujących roboty w jej ramach były wypłacane bezpośrednio na ich konta na podstawie protokołu odbioru robót, faktury oraz wspólnego oświadczenia wykonawcy oraz podwykonawcy co do podziału sumy wynikającej z faktury.

Ponieważ w związku z dotychczasową współpracą w ramach prowadzonej działalności gospodarczej W. F. (1) zaległa wobec Ł. K. (1) z zapłatą części wynagrodzeń za inne, wcześniej wykonane prace, obydwoje zdecydowali się na dokonanie wzajemnych z tego tytułu rozliczeń poprzez zawarcie umowy cesji

Na jej podstawie zapłata długu względem powoda miała nastąpić z wierzytelności W. F. (1) służącej jej względem Gminy J. z tytułu wynagrodzenia za prace realizacyjne w ramach inwestycji pn. „Poprawa dostępności usług ochrony zdrowia poprzez budowę infrastruktury w J. – dalszy etap budowy Ośrodka (...)”.

Inwestycją w J. oraz kontaktami z gminą i przedsiębiorstwem (...) zajmował się w ramach przedsiębiorstwa powoda jego syn M. K. (1) na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez ojca.

Przed zawarciem umowy zarówno M. K. (1) jak i oraz S. F. jako pełnomocnik żony, prowadzili z M. Ł., inspektorem nadzoru w/w inwestycji, rozmowy na okoliczność sposobu dokonania rozliczeń związanych z umową z czerwca 2011r

W dniu 10 kwietnia 2012 roku spotkali się oni w urzędzie gminy, gdzie konsultowali z tym inspektorem redakcję umowy cesji wierzytelności, jaka miałyby przypaść W. F. (1) z faktury końcowej za wykonane prace.

Po ostatecznym ustaleniu jej treści umowy, przy akceptacji przez M. Ł., umowa została podpisana.

Według tej postanowień W. F. (1) przeniosła na rzecz powoda przysługującą jej wierzytelność z tytułu wynagrodzenia za wykonane prace, stwierdzonego fakturą końcową za prace w ramach realizacji inwestycji pn: „Budowa Zakładu Opieki Zdrowotnej w J.” z dnia 31 maja 2012 roku w kwocie brutto 238 145 złotych, wymagalną od dnia 31 stycznia 2012 roku. Jako cedent zobowiązała się niezwłocznie, na swój koszt, powiadomić dłużnika o zmianie wierzyciela. Zastrzegła, że nie ponosi odpowiedzialności za wypłacalność dłużnika cedowanej wierzytelności. Przyjęła zaś na siebie odpowiedzialność za to, że opisana wierzytelność jej przysługuje.

Umowę sporządzono w trzech egzemplarzach.

W dniu 11 kwietnia 2012 roku jeden z egzemplarzy umowy powoda M. K. (2) nadała listem poleconym za potwierdzeniem nadania w placówce pocztowej w N., adresując ją na Urząd Gminy w J.. Przed wysłaniem przesyłki zatelefonowała do M. Ł., informując go o nadaniu listu zawierającego umowę cesji.

Przesyłka zarejestrowana przez urząd pocztowy pod numerem (...), została odebrana w dniu 12 kwietnia 2012 roku. Odbiór przesyłki pokwitowała J. Z. – pełnomocnik urzędu gminy w J..

Nie została zarejestrowana w oficjalnym dzienniku korespondencji przechodzonym w urzędzi

Poczta adresowana na urząd jest odbierana przez pracowników dysponujących pełnomocnictwem, tj. m.in. J. Z. prowadzącą sekretariat urzędu oraz wójta.

Przesyłki zaadresowane do gminy powinny zostać zarejestrowane w dzienniku korespondencji z oznaczeniem daty pisma, daty wpływu, nadawcy oraz charakteru sprawy.

Zarejestrowane przesyłki są rozdzielane pomiędzy pracowników, według kompetencji i zakresu zadań. Odbiór przesyłek jest kwitowany w tym dzienniku.

Syn powoda - M. K. (1) był kilkakrotnie w urzędzie, pomiędzy kwietniem 2012 roku a lipcem 2012 roku, dowiadując się o płatność jaka miała przypaść z faktury końcowej na podstawie umowy cesji. Rozmawiał z M. Ł. oraz ze skarbnikiem D. S., która, dysponowała egzemplarzem umowy cesji. Podczas pierwszej z tych rozmów ze skarbnikiem, został zapewniony o wypłacie po wystawieniu faktury. Podczas wizyty w dniu 3 lipca 2012 roku zostały mu przedstawione wątpliwości co do zapłaty i możliwość wypłaty tylko części sumy, czyli 16 000 złotych.

Wobec odmowy zapłaty pełnej sumy, pismem z dnia 26 lipca 2012 roku, powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty 238 145 złotych. Wezwanie to pozostało bez odpowiedzi.

Po zakończeniu prac w ramach inwestycji przy i zatwierdzeniu odbiorów końcowych, w dniu 6 lipca 2012 roku, W. F. (1) wystawiła końcową fakturę VAT nr (...) na kwotę 563 749,65 złotych brutto, płatną do dnia 5 sierpnia 2012 roku.

W dniu 9 lipca 2012 roku do strony pozwanej wpłynęło pismo komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Krakowa Śródmieścia D. U. (1), sygn. akt Km 1362/12, zatytułowane jako aktualizacja zajęcia wierzytelności, w kwocie głównej 174 803 złote od dłużnika W. F. (1) na rzecz wierzyciela A. S. - na podstawie tytułów wykonawczych w postaci wyroków Sądu Okręgowego w Krakowie: z dnia 1 sierpnia 2011 roku sygn. IX GNc 594/11, z dnia 2 września 2012 roku sygn. IX GNc 594/11, z dnia 10 stycznia 2012 roku sygn. IX GC 595/11, z dnia 12 kwietnia 2012 roku sygn. IX GC 595/11.

W związku z nim, w dniu 19 lipca 2012 roku, gmina dokonała, na konto wskazane przez komornika, przelewu kwoty 163 463,62 złote.

Część wierzytelności z faktury końcowej została wypłacona 19 lipca 2012 roku podwykonawcom na podstawie oświadczeń wspólnych wykonawcy i podwykonawców, w odniesieniu do Ł. K. (1), była to suma 57 890,51 złotych.

Należność na rzecz powoda, wynikająca z umowy cesji dnia 10 kwietnia 2012 roku nie została wypłacona.

W związku z odmową zapłaty powód skierował do strony pozwanej przedsądowe wezwanie do zapłaty pismem z dnia 8 sierpnia 2012 roku. Pozostało ono bez odpowiedzi.

Rozważania prawne rozpoczął Sąd Okręgowy od analizy prawnej dotyczącej charakteru wierzytelności, która była przedmiotem przelewu dokonanego umową z dnia 10 kwietnia 2012r. Oceniał, że jakakolwiek przedmiotem umowy był przelew wierzytelności przyszłej, która miała się zmaterializować dopiero w majątku cesjonariusza z chwilą jej powstania, to sam przelew był skuteczny albowiem strony umowy, w sposób dostateczny zindywidualizowały zarówno samo przyszłe prawo, ekspektatywa którego była w ten sposób przenoszona jak również stosunek w realizacji którego przelewana wierzytelność miała powstać, po zakończeniu prac wykonawczych przy rozbudowie ośrodka zdrowia.

W ocenie Sądu przeciwko skuteczności tego przelewu nie przemakania fakt wcześniejszego zawarcia pomiędzy cedentką a (...) Bank SA umowy cesji, obejmującej tę samą wierzytelność, co miało zabezpieczać spłatę udzielonego W. F. (1) kredytu.

Jego zdaniem, przemawia za taką oceną okoliczność, że pozwana w toku sporu nie powoływała się na ten fakt jako będący podstawą do oddalenia żądania Ł. K. (1). Poza tym, żadna ze stron nie przedłożyła samej umowy cesji, stąd nie jest wiadomym jaka była jej treść, w tym w szczególności nie jest jasne czy obejmowała ona całość wierzytelności, jaką dysponowała W. F. (1) w stosunku do strony pozwanej

Kolejna część rozważań została poświęcona przez Sąd I instancji ocenie skuteczności doręczenia odpisu umowy cesji z dnia 10 kwietnia 2012r, dłużnikowi - gminie J..

Odwołując się w szczególności do pocztowego potwierdzenia nadania na adres gminy przesyłki zawierającej odpis tej umowy, mającego charakter dokumentu urzędowego oraz ustalonego w sprawie faktu, iż przesyłkę tę odebrała pełnomocnik pozwanej; J. Z., przekazując ją bądź to M. Ł. bądź skarbnikowi gminy, Sąd I instancji uznał, że co najmniej w dniu 12 kwietnia 2012r strona pozwana mogła zapoznać się z jej treścią.

Wykluczył Sąd poprawność poglądu gminy zgodnie z którym nie była ona uprawniona do wypłaty na rzecz Ł. K. (1), sumy dochodzonej pozwem z uwagi na uprzednie zajęcie komornicze wierzytelności objętej umową przelewu. Zauważył, że pomimo tego zajęcia pozwana dokonywała po dacie powzięcia informacji o nim, wypłat wynagrodzenia na rzecz wykonawcy, objętych fakturami częściowymi. W tej sytuacji powinna także zabezpieczyć odpowiednią pulę środków na zaspokojenie wierzytelności nabytej przez powoda, tym bardziej, że cała wierzytelność W. F. (1) z tytułu wynagrodzenia za prace przy rozbudowie ośrodka zdrowia wynosiła ponad 2 000 000 złotych, istotnie przekraczając zakres zajęcia komorniczego z sierpnia 2011r. Powódka decydowała się także na zaspokajanie z tej wierzytelności należności podwykonawców, natomiast, w ocenie Sądu, w sposób nie uzasadniony, nie uregulowała należności stanowiącej przedmiot rozstrzyganego sporu.

O ile pozwana miała w zakresie spełnienia tego świadczenia wątpliwości , powinna była , złożyć jego przedmiot do depozytu sądowego.

W konkluzji prawnej , Sąd Okręgowy ocenił roszczenie Ł. K. (1) za uzasadnione.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach sporu był przepis art. 98 §1 i 3 kpc i wynikająca z niego zasada odpowiedzialności za wynik sprawy.

W apelacji od tego orzeczenia , zaskarżając je w całości , strona pozwana domagała się w pierwszej kolejności jego zmiany i oddalenia powództwa oraz obciążenia powoda kosztami sporu za obydwie instancje.

Jako wniosek ewentualny sformułowała żądanie wydania wyroku kasatoryjnego i i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

1. naruszenia prawa procesowego , w sposób mający istotny wpływ na wynik sprawy , a to :

a/ art. 233 kpc, w następstwie błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w wyniku której Sąd I instancji nietrafnie przyjął , że :

- strona pozwana wiedziała o zawarciu umowy cesji pomiędzy powodem a W. F. (1) wcześniej aniżeli z wezwania skierowanego przez Ł. K. (1) do gminy w dniu 26 lipca 2012r,

- pracownicy pozwanej , w tym M. Ł. uczestniczyli w procesie uzgadniania treści umowy cesji przed jej zawarciem,

- powódka dokonywała zapłat należności z faktur częściowych na rzecz wykonawczyni robót, mimo wcześniejszej informacji o komorniczym zajęciu wierzytelności z tytułu zapłaty ceny za roboty , chociaż o ile m były one świadczone to następowało to na podstawie , wcześniejszej umowy cesji , zawartej pomiędzy W., F., a (...) Bank SA.

- Sąd nie uwzględnił , że w tym samym dniu , kiedy miała zostać podpisana umowa cesji pomiędzy powodem i wykonawcą doszło do podpisania aneksu do umowy o roboty budowlane pomiędzy gminą i cedentką na podstawie którego ograniczono należne jej wynagrodzenie do kwoty 500 000 złotych. Ta korelacja czasowa miała , zdaniem apelującej , świadczyć o podejmowanych przez W. F. próbach zwiększania tego wynagrodzenia , właśnie w takiej formie jaką była umowa cesji z powodem,

- chybionego ustalenia , iż przesyłka polecona , nadana w dniu 11 kwietnia 2012r, zawierała odpis umowy cesji,

- uznania , że suma należna powodowi odpowiada kwocie dochodzonego roszczenia , w sytuacji , w której , nawet gdyby przyjąć , że rzeczywiście może on skutecznie domagać się od gminy - mimo zajęcia komorniczego - jakiegokolwiek kwoty , to nie może ona być wyższą aniżeli 163 463, 62 złotego,

b/ art. 252 kpc , jako następstwa nieprawidłowego przyjęcia , że apelująca nie obaliła domniemania wynikającego z tego przepisu mimo , że prawidłowo oceniony materiał dowodowy uzasadnia wniosek przeciwny , albowiem pozwana nie wiedziała o umowie cesji aż do daty wezwania do zapłaty , wystosowanego przez Ł. K. (1).

2. naruszenia prawa materialnego , w konsekwencji nieprawidłowego zastosowania przez Sąd I instancji :

a/ art. 6 kc wobec nieoprawnego wniosku , iż przesyłka nadana 11 kwietnia 2012r zawierała umowę cesji , a pozwana mogła , w dniu jej doręczenia zapoznać się z jej treścią ,

b/ art. 512 kc jako następstwa nietrafnego przyjęcia , że dłużnik wierzytelności wiedział o dokonanym przelewie wcześniej aniżeli po 26 lipca 2012r.

Odpowiadając na apelację powód wnosił o jej oddalenie jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenie skarżącej kosztami postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2013r , Sąd Apelacyjny w Krakowie , zmienił orzeczenie Sądu Okręgowego w ten sposób , że :

- umorzył postępowanie w zakresie żądania przyznania odsetek ustawowych od należności głównej za okres od 1 lipca 2012r do 5 sierpnia 2012r ,
- w pozostałym zakresie powództwo oddalił ,
- zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 7 217 złotych , tytułem kosztów procesu oraz
- zasądził pod przeciwnika procesowego, na rzecz gminy J. kwotę 11 908 złotych , tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd II instancji nie uwzględnił żadnego ze stawianych w apelacji zarzutów procesowych uznając je wyłącznie za dowolną polemikę skarżącej z oceną dowodów przeprowadzoną przez Sąd I instancji.

Aprobując zatem konstatacje faktyczne poczynione przez Sąd I instancji , w szczególności ten ich fragment na podstawie którego Sąd ustalił, że gmina dowiedziała się o umowie cesji pomiędzy powodem a W. F. z prawidłowo doręczonej jej korespondencji , nadanej w dniu 11 kwietnia 2012r , skorygował je tylko w takim zakresie jaki dotyczył sposobu wypłacania należności na rzecz wykonawczyni robót , w oparciu o faktury częściowe , w trakcie trwania inwestycji. Sąd II instancji stwierdził , iż prawidłowym jest ustalenie zgodnie z którym wypłaty te były przekazywane przez stronę pozwaną na konto (...) Bank SA , w związku z dokonana wcześniej pomiędzy przyjmującą zamówienie a bankiem, cesją mającą zabezpieczać spłatę zobowiązania kredytowego.

W ramach oceny prawnej uznał , że wydając wyrok , Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia prawa materialnego.

Nie uwzględnił bowiem , że na podstawie umowy cesji zawartej z bankiem (...) , wcześniej aniżeli 10 kwietnia 2012r , dokonała przelewu całej wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za wykonane roboty , za wyjątkiem tej jej części , która była należna podwykonawcom , na rzecz banku.

Skoro tak , to w sytuacji gdy powód nie twierdził , że kredyt przez nią zaciągnięty , dla którego ta cesja była formą zabezpieczenia, został spłacony, należy przyjąć , iż umowa pomiędzy powodem , a cedentką była bezskuteczna.

W ocenie Sądu II instancji , nawet gdyby możliwe byłoby , w okolicznościach ustalonych w sprawie , wyrażenie innej oceny w zakresie skuteczności tej umowy , to i tak roszczenie powoda nie zasługiwałoby na uwzględnienie.

W chwili zawarcia umowy cesji gminę obowiązywało zajęcie wierzytelności W. F. (1) z tytułu wynagrodzenia , dokonane przez komornika D. U. , w sprawie Km 2448/11 do kwoty , jeśli chodzi o należność główną, 246 235 złotych. O tym zajęciu pozwana została powiadomiona w dniu 30 sierpnia 2011r. Kwota zajęcia w całości pochłaniała zatem wierzytelność powoda , objętą umową cesji z 10 kwietnia 2012r .

Zdaniem Sądu II instancji , w takich okolicznościach faktycznych po myśli art. 885 kpc w zw z art. 902 kpc , umowa zawarta przez powoda z wykonawczynią robót musi być uznana za nieważną.

Na skutek skargi kasacyjnej powoda , Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 13 marca 2015r, uchylił wyrok w zaskarżonej nią części , tj, w zakresie w jakim Sąd II instancji orzekł o oddaleniu powództwa , obciążył Ł. K. (1) kosztami procesu oraz postępowania apelacyjnego i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania , pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Podzielając część spośród zarzutów naruszenia prawa materialnego powołanych w skardze , stanął na następującym stanowisku :

a/ nietrafne było zapatrywanie Sądu Apelacyjnego zgodnie z którym wynagrodzenie z umowy zawartej przez gminę z W. F. (1) z dnia 2 czerwca 2011r , przysługiwało nie tylko jej ale także jej podwykonawcom za pośrednictwem których realizowała swoje zobowiązanie wobec zamawiającej,

b/ tylko ona była wierzycielem strony pozwanej z tego tytułu. Podział wynagrodzenia jaki był przewidziany w umowie, dotyczył wyłącznie sposobu jego wypłaty [możliwej w części na rzecz podwykonawców] , którzy jednak nie mieli statusu wierzycieli , w relacji do gminy. Postanowienie umowne , które było podstawą dla takiego podziału , nie było źródłem podziału samej wierzytelności.

c/ także i ta część wynagrodzenia , którą mieli otrzymać podwykonawcy , była objęta umową cesji zawartej pomiędzy W. F. (1) a (...) Bank (...) SA oraz zajęciem komorniczym,

d/ niezasadnie Sąd II instancji przyjął , że strona pozwana dokonując płatności należności stwierdzonej n w fakturze końcowej z dnia 6 lipca 2012r , mogła zaspokoić wierzytelności podwykonawców , nie mogąc tego uczynić , w odniesieniu do wierzytelności powoda , obecnie dochodzonej pozwem,

e/ nie została dokonana poprawna wykładnia oświadczeń woli stron założonych w ramach umowy cesji zawartej pomiędzy wykonawczynią robót , a bankiem, tym bardziej , iż nie opierała się ona na jej tekście,

f/ brak jest dostatecznych podstaw by przesądzić o tym , że skutki tej cesji utrzymywały się nadal w chwili zawierania umowy z 10 kwietnia 2012r.

Ponownie oceniając apelację strony pozwanej, Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy strony pozwanej nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

Na wstępie należy wskazać , że ponownie rozpoznając środek odwoławczy gminy J. , Sąd Apelacyjny jest , na podstawie art. 398²⁰ kpc , związany wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy.

Oceniając , stawiany orzeczeniu Sądu I instancji zarzut naruszenia prawa procesowego poprzez dokonanie nieprawidłowej oceny dowodów , należy zarzut ten uznać za nietrafny.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego , ukształtowanym na tle wykładni normy art. 233 §1 kpc , które jest przez Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym sprawę podzielany , skuteczne postawienie tego zarzutu wymaga wykazania przez stronę , w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów , że postępowanie Sądu w zakresie ich oceny oraz ustaleń na tej ocenie opartych było nieprawidłowe.

Ta nieprawidłowość natomiast wynika stąd , iż sama ocena i wnioski z niej wynikające dla ustaleń , nie dają się pogodzić z zasadami logicznego rozumowania lub [i] doświadczenia życiowego albo podstawa dla niej jest to , iż Sąd dokonał wadliwego wartościowania rangi danego dowodu w procesie dokonywania ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia.

Tak skonstruowana , oparta na argumentach jurydycznych negacja oceny i ustaleń nie może być zastąpiona i wyczerpać się w przeciwstawieniu im przez autora zarzutu własnej oceny własnej , jego zdaniem , poprawnej, a w zakresie faktów , odpowiadającej rzeczywistemu stanowi rzeczy.

Trzeba bowiem pamiętać , że swobodna ocena dowodów jest jednym z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu , a zatem nawet w sytuacji , gdy z treści zgromadzonych w sprawie dowodów można w zakresie faktów istotnych , wyciągnąć także wnioski przeciwne do tych , które sformułował Sąd , to dopóki nie zostanie wykazane w sposób wyżej wskazany , że dopuścił się on w ten sposób naruszenia kryteriów oceny , wskazanych w art. 231 §1 kpc , należy ją jak również oparte na niej ustalenia, zaaprobować.

/ por. także w tej materii , powołane jedynie dla przykładu , judykaty Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2001r , sygn.. IV CKN 970/00, publ . Lex nr 52753 i z dnia 6 lipca 2005r , sygn. III CK 3/05 , publ. Lex nr 180925/

Analiza argumentów jakimi posłużyła się gmina, by zarzut ten uzasadnić , usprawiedliwia wnioszek , że zamiast rzeczowej polemiki z oceną Sądu wyczerpuje się ona we własnej , autorstwa skarżącej , ocenie poszczególnych dowodów , a co za tym idzie także własnej wersji faktów relewantnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia.

Za pomocą tych argumentów nie została skutecznie podważona , dokonana przez Sąd Okręgowy ocena relacji świadków : M. K. (1) , S. F. i M. K. (2) .

Relacje te , w powiązaniu z depozycjami pełnomocnika gminy w zakresie odbioru korespondencji , J. Z. , o tym , że adresowana do strony pozwanej przesyłka, nadana na poczcie 11 kwietnia 2012r , została przez nią odebrana oraz , iż nie w każdym przypadku wpływająca korespondencja była rejestrowana w odpowiednim rejestrze prowadzonym w urzędzie , dawało Sądowi I instancji , wbrew zarzutowi pozwanej naruszenia art. 252 kpc, do skonstruowania domniemania faktycznego , którego skarżąca nie obaliła , iż w ramach tej przesyłki , którą gmina otrzymała 12 kwietnia 2012r , znajdował się egzemplarz umowy cesji zawartej pomiędzy Ł. K. (1) i W. F. (1).

Nietrafnie , w ramach zarzutu naruszenia art. 233 §1 kpc , gmina podnosi zarzut nie wykazania , że syn powoda był jego pełnomocnikiem w relacjach ze stroną pozwaną . Jest on spóźniony jako , że wcześniej , w toku procesu przed Sądem I instancji , żadną ze stron nie negowała takiej jego roli.

Należy także odmówić trafności temu argumentowi skarżącej , w którym , w ramach tego zarzutu odwołuje się do nie uwzględnienia przez Sąd Okręgowy faktu , iż doszło , na podstawie aneksu z dnia 10 kwietnia 2012r do obniżenia wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty do 500 000 złotych.

Sąd I instancji nie dokonał takiego ustalenia , konstatując jedynie , że doszło w tym dniu do ograniczenia wysokości wynagrodzenia powoda , jako podwykonawcy W. F. (1).

Omawiany zarzut naruszenia art. 233 §1 kpc, jest usprawiedliwiony jedynie w takim zakresie, w jakim podważa on ustalenie Sądu I instancji co do tego , iż w trakcie trwania inwestycji , mimo informacji o dokonanym zajęciu wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za wykonane roboty przez komornika w sprawie Km 2248/11, gmina wypłacała należności z tytułu faktur częściowych / przejściowych / ; 31 sierpnia 2011r, 8 listopada 2011r i 22 grudnia 2011r , bezpośrednio jej.

Z dokumentów znajdujących się w aktach wynika bowiem , że wpłaty te były dokonywane przez gminę na konto (...) Bank (...) SA , wskazane przez wykonawcę robót wraz z informacją o dokonanej cesji , która miała zabezpieczać zaciągnięty przez nią kredyt.

W ten tylko sposób korygując ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji , w uznaniu , iż w pozostałym zakresie zarzut naruszenia art. 233 §1 kpc jest nietrafny , a w całości odpierając zarzut naruszenia art. 252 kpc , Sąd II instancji ze wskazaną modyfikacją , ustalenia te przyjmuje za własne.

Zważywszy na argumenty prawne , które znalazły się w treści motywów orzeczenia kasatorskiego Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny , przeprowadził dodatkowe postępowanie dowodowe i na podstawie jego wyników uzupełnił poczynione dotąd ustalenia o następujące fakty , oparte na treści nie kwestionowanych w sprawie dokumentów oraz , także nie negowanej, dodatkowej relacji świadka S. F..

W. F. (1) zawarła z (...) Bank (...) SA umowę o kredyt odnawialny w kwocie 140 000 złotych. Środki z niego miały posłużyć sfinansowaniu pierwszego etapu robót , w ramach umowy jaką zawarła w dniu 2 czerwca 2011r , z gminą J.. Jedną z form zabezpieczenia jego spłaty była umowa cesji wierzytelności jaka przysługiwała kredytobiorczyni wobec zamawiającej z tytułu zapłaty ceny za mające być wykonanymi prace .

Kredyt ten został przez W. F. (1) w całości spłacony , w styczniu 2012r co łączyło się ze strony banku kredytodawcy ze zwrotnym przeniesieniem na nią wierzytelności służącej jej wobec gminy.

Informacje o zwrotnym jej przelewie przekazał do strony pozwanej mąż wykonawczynie , S. F.

/ dowód : oświadczenia (...) Bank (...) SA z 25 stycznia o całkowitej spłacie zobowiązania kredytowego oraz o dokonaniu zwrotnej cesji k. 861, 862 akt , zeznanie świadka S. F. k. 873 akt /

Przy uzupełnionym w ten sposób stanie faktycznym sprawy , będąc związanym stanowiskiem prawnym Sądu Najwyższego, zgodnie z którym postanowienia umowy z 2 czerwca 2011r nie uregulowania na podstawie którego można by twierdzić , iż nie tylko wykonawczynie robót ale także podwykonawcy byli wierzycielami inwestora - strony pozwanej - z tytułu ustalonego w umowie wynagrodzenia, apelacja strony pozwanej musi zostać oceniona jako niezasadna .

Nie ma racji gmina podnosząc zarzuty naruszenia prawa materialnego, skoro upatruje ich realizacji , tak odniesieniu do normy art. 6 jak i 512 kc , w ocenie , iż o umowie cesji z dnia 10 kwietnia 2012r dowiedziała się dopiero po 26 lipca 2012r .

Dla oceny , że było inaczej , a wiadomość o niej powzięła w dniu 12 kwietnia 2012r , wystarczającą podstawą były wskazane wyżej ustalenia faktyczne.

Skoro jedynie W. F. (1) była jej beneficjentką , a dokonywane na rzecz podwykonawców wypłaty były jedynie formą jej realizacji , to dla oceny zasadności roszczenia Ł. K. (1) pozbawionym znaczenia jest to , jakie sumy zostały przez stronę pozwaną im z tego tytułu przekazane.

Jak wynika z ustaleń poczynionych w sprawie przed zawarciem umowy cesji pomiędzy powodem a W. F. (1) , doszło do zwrotnego przeniesienia przez bank na była kredytobiorczynię wierzytelności o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty , w ramach umowy z dnia 2 czerwca 2011r.

Wynika z nich także , że na podstawie faktury końcowej , wystawionej przez wykonawcę , w dniu 6 lipca 2012r , wierzytelność ta zamknęła się ostatecznie kwotą 563 749, 65 złotego , odpowiadając pozostałemu do zapłaty wynagrodzeniu umownemu.

Fakty ustalone w sprawie pozwalają również na stwierdzenie , że część tej wierzytelności została objęta zajęciem dokonanym przez komornika przy Sądzie Rejonowym dla K.- D. U. (1) , w ramach realizacji zabezpieczenia udzielonego przez Sąd roszczeniu A. S. - wierzycielki W. F. (1) . Zajęcie to , obejmowało, jeżeli chodzi kwotę główną 246 235 złotych , a łącznie z należnymi odsetkami i kosztami postępowania zabezpieczającego wyliczonymi przez komornika zamykało się wielkością 260 084, 35 złotego / por.k. 563 akt/

W tych okolicznościach należy uznać , że w dniu 10 kwietnia 2012r , pomiędzy Ł. K. (1) , a cedentką , w sposób ważny została zawarta umowa cesji części, wierzytelności przyszłej / jej ekspektatywy / którą dysponowała ona wobec gminy z tytułu wynagrodzenia za roboty , które miała wykonać na podstawie umowy z dnia 2 czerwca 2011r. Obejmowała ona kwotę 238 145 złotych . O zawarciu umowy dłużnik wierzytelności , strona pozwana , została zawiadomiona w sposób , w który umożliwił zapoznanie się przez nią z treścią już w dniu 12 kwietnia 2012r

Zatem jedyną przyczyną dla której strona pozwana mogłaby zasadnie odmówić zapłaty świadczenia należnego Ł. K. (1) mogło być wcześniej dokonane zajęcie tej wierzytelności przez komornika w sprawie Km 2448/11 , o którym strona pozwana została poinformowana w dniu 30 sierpnia 2011r .

Takim przypadku umowa ta byłaby nieważna, jak o tym stanowi art. 885 kpc w zw z art. 902 kpc.

Sankcja nieważności mogłaby się jednak odnosić jedynie do umowy powoda z W. F. (1), w tej jej części, która obejmowałaby przelew wierzytelności w takim jego zakresie jaki odpowiadałby uprzedniemu zajęciu tj. do łącznej kwoty 260 084, 35 złotego.

Z faktów ustalonych w sprawie wynika, że przedmiotem przelewu z 10 kwietnia 2012r była część wierzytelności, której beneficjentką była cedentka, obejmując sumę 238 145 złotego, z ogólnie należnej jej z tego tytułu od gminy, kwoty 563 749, 65 zł, którą obejmowała faktura końcowa z dnia 6 lipca 2012r.

Porównanie tych wielkości: ostatecznego rozmiaru ilościowego wierzytelności, która przysługiwała W. F. (1), sumy jakiej odpowiadała ekspektatywa jej części, którą nabywał powód oraz zakresu zajęcia komorniczego, daje podstawę do uznania, że zajęcie to nie obejmowało tej części wierzytelności, która była przedmiotem przelewu na podstawie umowy z 10 kwietnia 2012r.

Rozmiar wierzytelności wolnej od niego na dzień 6 lipca 2012r / ,kiedy wierzytelność W. F. (1) zmaterializowała się wyrażała bowiem wielkość 303 665, 30 zł, w całości pokrywając przy tym należność powoda.

W tej sytuacji zajęcie komornicze pozostawało prawnie irrelevantnym z punktu widzenia ważności umowy, będącej źródłem roszczenia dochodzonego pozwem, a pozwana była zobowiązana zapłacić Ł. K. (1) kwotę, która była w nim wskazana.

Z podanych wyżej przyczyn, w uznaniu apelacji za nieuzasadnioną, Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu, na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 kpc, i wynikającej z niej, dla wzajemnego ich rozliczenia pomiędzy stronami, zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna z tego tytułu Ł. K. (1) od przeciwniczki procesowej, w wysokości łącznej 22 708 złotych, została ustalona jako suma należności z tytułu: wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika powoda za postępowania apelacyjnej i kasacyjnej [2x po 5400 złotych] na podstawie §6 pkt 7 w zw z § 13 ust. 1 pkt 2 oraz §13 ust.4 pkt 1 Rozporządzenia Ms w sprawie opłat za czynności adwokackie [...] z dnia 28 września 2002r [jedn. tekst DzU z 2013 poz. 461] oraz zwrotu poniesionej opłaty od skargi kasacyjnej w kwocie 11 908zł.

SSA Grzegorz Krężolek SSA Zbigniew Ducki SSA Robert Jurga